

La fira convulsa

Després de Bernard Grasset i una mica al marge de les màximes de l'editor famós, Francesc de Miomandre ha escrit les seves remarques sobre l'acció. Els llores propis, conquistats bravament, inviten al repòs. A Miomandre, segons confessió inequívoca, els llores de Bernard Grasset no el deixaven dormir. Així la ploma li ha lliscat lleugera. No ha publicat un nodrit volum d'aforismes. Una mica maliciosament, ha condensat les seves remarques en un quart de columna de periòdic. El que més el colpeix de l'home anomenat actiu — ve a dir — és el fet que sempre prefeixi que els altres treballin. L'home d'acció modern actua fins a aquell punt estrictament necessari per a fer actuar els homes que té al voltant. La major part de les vegades l'home d'acció és l'home que roman assegut en un despatx, amb un telèfon a l'abast i una dactilo al costat. Sempre és, en últim terme un home aproximadament inert, estàtic. És el mateix fet que s'observa en l'esport. Els grans records de velocitat ja no són obtinguts per homes d'una agilitat ocellívola, sinó per homes asseguts sobre atuellis voladors o rodadors, sobre l'aeroplà o l'automòbil, que devoren, estàtics, les distàncies.

Encara que, al capdavant, Francesc de Miomandre es tiri l'aigua al seu moll literari, no es pot negar que té tota la raó. Avui el món és una cosa tan ben endegada que un cop de dit pot suscitar forces obscures i misterioses lacais. Entre aquelles, home d'acció immediata, catastròfica i bel·licosa, i un director de banca modern, és molt possible que no hi hagi cap abisme de truculència. Hi ha, però,

indubtablement, un abisme d'agilitat i, si l'heroisme no fos una de les coses més relatives d'aquest món, podríem dir d'heroisme. Hi ha la diferència que separa el dinamisme dels herois d'Homer de l'ociositat dels herois de Proust. O, millor encara: la diferència que separa l'estil homèric, tot en actes, de la morositat de l'estiu proustià.

Però, desenganyem-nos: no és solament l'home d'acció, ni l'"sportsman", el que tendeix envers la immobilitat. Són tots els homes. Estar situats al cim d'una època maquinista vol dir posseir un confort que les infinites promocions que s'han extenuat per a preparar-nos-el, ens envejarien cordialment. L'home civilitzat neix amb un munt de fórmules, de signes, de metàfores que li eviten el contacte immediat amb les coses, substituint-les. En l'alba dels pobles l'home combat joiosament amb les coses. Més endavant acaba manipulant llurs espectres intel·lectuals. En el camp material, la màquina és la fórmula més ben trobada de l'home. I tot invita jussanament a la immobilitat. No cal gesticular, ni cridar, ni agitar-se, ni córrer, perquè les màquines ja gesticulen, vociferen, s'agiten i corren com el diable. L'home es mineralitza una mica. La poesia més característica dels nostres temps és la "poesia pura", dominada per un evident estatisme: el novel·lista d'una època de coses vertiginoses ha d'ésser un novel·lista lentíssim: Proust. Totes les noves escoles de literatura ràpida, amb invitacions a l'energia, són, comptat i debatut, romanalles històriques.

I és que potser en aquest món és indispensable que l'equilibri entre les

coses que es mouen i les que no es mouen es conservi d'una manera estricta. A Grècia, les coses, si no s'hi barrejava algun déu, tenien una immobilitat mineral. Els homes havien d'agitar-se, per a donar una mica d'espectacle, amb el pretext de fer la feina. Ara les coses més absurdes són estranyament animades com si estessin al voltant d'un prestidigitador genial. L'home pot permetre's el luxe de dirigir-les amb una mirada cansada, si voleu, però finalment còmode. De la baralla al pugilat normal, del pugilat a l'esport estricte, hi ha una trajectòria que resum, en metàfora, la trajectòria de l'esperit humà. I cal tenir en compte que la doctrina més pròpia de la nostra època ja no exigeix el cultiu de l'esport com a aprenentatge del múscul inútil, sinó com a provocador d'una eufòria fisiològica. No és ja una disciplina, sinó el darrer vici inventat.

Naturalment, els temps moderns són gràvids de romanalles. Conviuen les coses més separades per l'espai i pel temps. La nostra època sembla el catàleg de la nostra història. Es una antologia vivent, una fira una mica convulsa d'objectes que s'agiten. L'únic que roman immòbil és l'home. I el dia que l'home blanc arribi al vèrtex del seu ideal de mineralització, els homes immediats de l'Àsia central, del Kamerun o de la Polinèsia tindran la paraula. Però aconsolem-nos pensant que, a la curta o a la llarga, es descarregaran el mort i s'asseuran, còmodes, com nosaltres, amb un equivalent dels nostres havans a la boca. Perquè és una cosa demostrada i comprovada que l'home tendeix inlassablement a complicar les coses amb l'únic objecte inconfessat de fer-se menys complicada la vida.

ARMAND OBIOLS